

● ● ● ODER

Ne provocira, ampak vtepa v glavo

TENNESSEE WILLIAMS: **Mačka na vroči pločevinasti strehi**.
Prevod Tina Mahkota, režija Ivica Buljan. **Mestno gledališče ljubljansko**. Premiera 30. 11. 2010, 140 min.

Mačka na vroči pločevinasti strehi, kakor jo igrajo v Mestnem gledališču ljubljanskem, je vsekakor zanimiva, še zdaleč ne dolgočasna predstava. Pravzaprav je tudi zabavna, v njej se dogaja marsikaj. Na začetku lahko na primer kar nekaj časa opazujemo igralce, kako se ogrevajo, vsak po svoje, hodijo po odru in se razgibavajo, pri tem pa lahko vidimo, v kako različni telesni kondiciji so. Na sicer praznem odru so štiri konstrukcije, ki spominjajo na gradbene odre in ki dajejo na začetku prostor za raztegovanje, kasneje med predstavo pa omogočajo, da se dogajanje odigrava hkrati na dveh ravneh (scenografija Tobias Putrih). Ko se igralci ogrejejo, se pojavi Matej Puc (dodana vloga Skipperja, nesojenega ljubimca oziroma nekdanjega najboljšega prijatelja osrednjega lika Bricka), ki pove del Williamsovega uvoda v dramo, z glavno poanto: »Vsi smo obsojeni na samico znotraj lastne kože.«

Potem se pojavi Jana Zupančič (Brickova žena Maggie) in zajoje prvega izmed številnih songov, ki jih je po predstavi posejanih kar nekaj (glasba, ki je mešanica raznih žanrov – od rocka prek bluesa in dixieja do punka in countryja – je delo Mitje Vrhovnika Smrekarja, besedila so vzeta iz zakladnice ameriške poezije, izvajajo pa jo na raznih instrumentih igralci, ki so sicer ves čas na odru). In potem se začne dialog med Maggie in Brickom (Jure Henigman).

Med njunim zakonskim obračunavanjem, za to v resnici gre med vrsticami Maggiejine logoreje o neznosni plodnosti Brickovega brata Gooperja (Jaka Lah) in njegove žene Mae (Karin Komljanec), lahko tudi na enem izmed zgornjih planov nazorno vidimo, kako se Gooper in Mae plodita, motnje v obliki njunih neznosnih otrok pa predstavljajo kratki, agresivni glasbeni akcenti. Maggie precej neuspešno rine v Bricka, ki je bolj ali manj (kadar se spomni na Skipperja, čigar duh se v predstavi pojavlja z vserezumevajočim in vseodpuščajočim nasmeškom) prijazno distanciran. Tu pa tam se pojavi tudi Velika mama (Jožica Avbelj), ki v svoji neznosno obvladaški vsiljivosti in ponarejeni frivolnosti čustveno gazi vse pred sabo.

Drugo dejanje se začne s petjem gospela, vsi so veseli (razen Bricka), praznujejo rojstni dan Velikega očka in veselo novico, da nima raka. Župnik je našemljen kot Jezus, Mae s saksofonom zasleduje Velikega očka. Med velikim obračunom med Velikim očkom in Brickom, ko Veliki očka poskuša podreti zid in doumeti vzrok za Brickov konstantni

alkoholni opoj, vsi preostali zadaj pod župnikovim vodstvom pridno poplesujejo in se, pozibavajoč se v ritmu, tudi od časa do časa prizibljejo v ospredje in zmotijo njun prepir. In medtem ko Veliki očka Bricku v mikrofon izkriči, da je tudi sam nesrečen, Velika mama pleše.

Tretje dejanje je precej skrčeno, dogaja se skoraj spredaj na odrski rampi, vsi so oblečeni v značilne hillbillyjske kostume (Ana Savić Gecan), gre za neprikrit in neusmiljen boj vseh proti vsem. Ob razkritju, da bo Veliki očka umrl, se pokaže vsa pogoitnost bodočih žalujočih preostalih, ki se na odru dobesedno scufajo med sabo. Maggiejin patetični *deus ex machina* – ko si izmisli, da je noseča, zato da Veliki očka ne bi premoženja zapisal plodnemu in pridnemu starejšemu sinu – izzveni v prazno, saj se Brick tačas topi v srečnem objemu s Skipperjem. Na koncu pa na pobudo Velike mame vsi udarijo eno ta pravo countryjevsko poskočnico, igralci se zavrtijo skupaj z zasačenimi – razgaljenimi? sprovciranimi? osmešenimi? – predstavniki občinstva.

Tako preprosto je mogoče obnoviti *Mačko*, kot jo igrajo v MGL. Kajti tokratni režijski pristop Ivica Buljana zvede tančine Williamsovega teksta na plakatno preprostost. Namesto zgodbe o kopicci strahovito nesrečnih ljudi, ki govori o klavstrofobični ujetosti vsakogar izmed njih v družinske odnose in o brutalnem spoznanju vsakogar izmed njih o nemožnosti ljubezenske izpolnitve, skozi ta intimni nivo pa pronica enako klavstrofobična ujetost v družbene odnose, gledamo tako imenovano postdramsko enoznačno interpretacijo, katere glavna poanta je inavguracija Brickove zatajevanje homoseksualnosti. Buljan se je odločil (to podpira tudi tekst Svetlane Slapšak v gledališkem listu), da bo razkril pravo, skrito bistvo Williamsove drame, ki je »vizija konca seksualne represije«. Vsi liki razen Bricka, Skipperja in delno Maggie so karikature, do konca osmešeni in poenostavljeni; intervencije s songi, plesom in posebnimi fizičnimi igralskimi pristopi pa učinki na prvo žogo. Precej paradoksalno, da so edini trenutki, pri katerih spreleti srh, tisti, ko pride do pravega človeškega stika med dvema igralcema, ko zaslutimo vso grozo nesporazumov in nezmožnosti razumevanja sočloveka – to se zgodi v nekaj dragocenih momentih med Maggie in Brickom ter predvsem med Brickom in Velikim očkom, ki ga pretresljivo odigra Gašper Tič.

Domet uprizoritve, ki ne provocira, ampak spoznanje vtepa v glavo; ki se vnaprej postavi na stran enega junaka ter ožigosa druge, pa je povsem vprašljiv.

VESNA JURCA TADEL